

ΓΝΩΜΕΣ

Λύσεις υπάρχουν – τις θέλουμε;

Οι διαδικασίες και οι διαγωνισμοί δεν αρκούν για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Του Α. Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΗ

Μεγάλη, λοιπόν, μάχη περί διαφθοράς και διαφάνειας. «Ολομέτωπη επίθεση» της Νέας Δημοκρατίας, έμφαση από την κυβέρνηση ότι έχει επιμεινεί τα τελευταία χρόνια σε διαδικασίες επί διαδικασιών, να εγκαθιδρυθεί ένα καθεστώς διαφάνειας.

Ο κ. Σημίτης έχει δικίο – και έχει άδικο. Έχει δικίο γιατί όντως τα τελευταία χρόνια είδαν μια άνηση διαδικασιών: από τη λογική Βενιζέλου με τον προληπτικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως τη σχολαστική τήρηση των διαδικαστικών οδηγιών της ΕΕ (χωρίς καν προσπάθεια αξιοποίησης των παρακάμφτων που επιτρέπουν), από το πλήθος προσφυγών που μπλοκάρουν τα πάντα ως τη συσσώρευση επιπέδων ελέγχου σε ό,τι έχει σχέση με ΚΠΣ (διαχειριστικές αρχές, κεντρικός έλεγχος ΥΠΕΘΟ, οριζόντιοι έλεγχοι, Βρυξέλλες...). Έχει άδικο, επειδή όλες αυτές οι διαδικασίες δεν κατόρθωσαν να δημιουργήσουν μια δημόσια εικόνα διαφάνειας. Δεν αρκεί δε η αναφορά στον αρνητισμό της αντιπολίτευσης ως εξήγηση. Έχει επίσης άδικο – αλλά το ίδιο άδικο έχει και η οπτική γωνία του κυνηγιού μαγισσών που κίνησε η ΝΔ – με την έμφαση σε ελέγχους και διαδικασίες που ανακόπτουν, που καθυστερούν, που καθελώνουν τα έργα και την παραγωγή υποδομής: ιδού η βάση και υπερβάσεων και απευθείας αναθέσεων και όλα τα καλά. Το ίδιο ισχύει και με την «άμυνα» που κράτησε τους Ξένους πεισματικά έξω.

Κυρίως, όμως, ο κ. Σημίτης έχει άδικο, επειδή καμία, μα καμία διαδικασία δεν λειτουργεί χωρίς ανθρώπους. Το ακούσαμε να το λέει, στο κρατικό ραδιόφωνο, ο ΕΞ απορρήτων του Σοκρ. Κοσμίδης: «Κλειδί είναι ο άνθρωπος. Αν ο καθένας μας δεν κοιταχτεί στον καθρέφτη και δεν δει εκεί το ενδεχό-

μενο ενός ανθρώπου που ρέπει στη διαφθορά, μικρή ή μεγάλη, δεν θα γίνει τίποτε». Ξαναδιαβάστε το! Εκεί, στο ανθρώπινο στοιχείο, είναι που χάθηκε η υπόθεση των διαγωνιστικών διαδικασιών του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Δεν είναι καν βέβαιο (ας μας συγχωρηθεί η political incorrect άποψη, αλλά την πιστεύουμε βαθύτατα!) ότι οι απατεώνες ή οι ευεπίφοροι σε διαπλοκικότητα είναι τελικά χειρότεροι από τους ανίκανους ή τους τυπολάτρες ευθυνόφοβους. Είναι πικρό, αλλά έτσι είναι. Άνθρωποι εφαρμόζουν τις διαδικασίες. Άνθρωποι παίρνουν τις ευθύνες ή «βολεύουν καταστάσεις» και βολεύονται οι ίδιοι.

Καλά, λύση δεν υπάρχει; Σε αδιέξοδο βρισκόμαστε; Λύση υπάρχει – και όλοι το ξέρουν. Ηδη από τα χρόνια Μητσοτάκη, όταν γίνονταν η Ξεκινούσαν οι πρώτοι αληθινά μεγάλοι διαγωνισμοί (κινητή τηλεφωνία, Σπάτα, Αττική Οδός, μετρό), είχε καταστεί φανερό εκείνο που στην εποχή Λαλιώτη συνειδητοποιήθηκε: όταν στη διαδικασία επιλογής εφαρμοζεις διαδοχικές φράσεις αξιολόγησης με βαθμολογίες τεχνικές και με αξιολογήσεις δικήν καλλιστηριών – και ύστερα βάζεις στη μέση την οικονομική πρόταση, με βάση όλο και πιο περίπλοκους τύπους –, τελικά εκείνο που πετυχαίνεις είναι να παίζονται κάτω από την επιφάνεια μια σειρά παιχνίδια. Ενώ εσύ καυχιέσαι για τις διαδικασίες σου, οι ενδιαφερόμενοι ύστερα από λίγο στήνουν το παιχνίδι, οι

όροι των έργων χειροτερεύουν. Υστερα από λίγο διαπιστώνεις ότι οι διαγωνισμοί πέφτουν έξω, ότι οδηγείσαι σε άγονες διαδικασίες, ότι παντρεύεσαι με υπερβάσεις, ότι ξεφεύγει το κόστος – τα γνωστά.

Αν, αντίθετα, όπως εξηγούσε ένας νεαρός τότε σύμβουλος της ανηπρωεδρίας (από σπλών του «Οικονομικού Ταχυδρόμου» της εποχής), η διαδικασία περιοριζόταν να κρίνεται κλιμακωτά το αν

οι διαγωνιζόμενοι και οι προτάσεις τους ανταποκρίνονται σε σωστές προδιαγραφές καταλληλότητας, ενώ ταυτόχρονα οι διαγωνιζόμενοι θα συνδιαμόρφωναν τη σύμβαση που θα αποδεχόταν υποχρεωτικά ο τελικός ανάδοχος, χωρίς άλλη διαπραγμάτευση, στο τέλος δε απλώς ανοίγονταν φάκελοι με μια απλή αριθμητική προσφορά, τότε θα αποκλείονταν οι

Ζητείται μια διαδικασία όπου στην επιλογή να μπορεί να παρευρίσκεται και η τηλεόραση, όπου ακόμη και η «Πρωθυπουργός ΑΕ» θα μπορούσε να λαμβάνει μέρος, χωρίς να τίθεται ζήτημα διαπλοκής

περισσότερες παρενέργειες. Θα κτιζόταν μια διαδικασία όπου δεν θα υπήρχε δυνατότητα για χειρισμούς παρασκηνίου, όπου στις εργασίες επιλογής θα μπορούσε να παρευρίσκειται και η τηλεόραση, όπου ακόμη και η «Πρωθυπουργός ΑΕ» θα μπορούσε να λαμβάνει μέρος, χωρίς να τίθεται ζήτημα διαπλοκής. (Άλλη υπόθεση το ουσιαστικό πολιτικό ασυμβίβαστο, που θα όφειλε να κρατάει μακράν έργων, για λόγους ευθιξίας και όχι με νομικούς κανόνες, μια μακρά σειρά προσώπων.)

Λύσεις λοιπόν υπάρχουν. Αλλά ποιος τις θέλει;